

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА
ФАКУЛЬТЕТ ІСТОРІ, ПОЛІТОЛОГІ І МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН
КАФЕДРА ЕТНОЛОГІЇ І АРХЕОЛОГІЇ

**КУГУТЯК МИКОЛА ВАСИЛЬОВИЧ
БОЯН-ГЛАДКА СВІТЛАНА ПЕТРІВНА**

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ
РЕКОМЕНДАЦІЇ
З КУРСУ «МІФОЛОГІЯ»**

(анотація лекційного курсу, плани семінарських занять, програмові вимоги
та самостійна робота)

для здобувачів вищої освіти
спеціальності В9 «Історія та археологія»
освітня програма «Етнологія»
другого магістерського рівня

Івано-Франківськ
2025

Кугутяк М.В., Боян-Гладка С.П. **Навчально-методичні рекомендації з курсу «Міфологія»** (анотація лекційного курсу, плани семінарських занять та самостійна робота): для здобувачів вищої освіти спеціальності 032 «Історія та археологія» освітня програма «Історія та археологія» першого (бакалаврського) рівня. Івано-Франківськ, 2025. 32 с.

Рецензент:

доктор історичних наук, професор кафедри соціально-гуманітарних наук та права Чернівецького торговельно-економічного інституту Київського національного торговельно-економічного університету.

Юрій Михайло Федорович

кандидат історичних наук, доцент кафедри етнології та краєзнавства Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Громова Наталія Олександрівна

Навчально-методичні рекомендації з курсу «Міфологія» розроблений згідно вимог кредитно-модульної системи організації навчального процесу для підготовки здобувачів вищої освіти ОП Етнологія за спеціальність В9 «Історія та археологія» другого освітньо-кваліфікаційного рівня «Магістр» і включає: опис навчальної дисципліни, силабус з курсу, анотація лекційного курсу, плани семінарських занять, методичні рекомендації для підготовки до семінарських занять та самостійної роботи, індивідуальні завдання, шкалу підсумкових модульних оцінок, програмові вимоги до іспиту, рекомендовану навчальну та спеціальну літературу до вивчення навчальної дисципліни. Навчально-методичні рекомендації адресовані здобувачам освітньої програми «Етнологія» спеціальності В9 «Історія та археологія» другого освітньо-кваліфікаційного рівня «Магістр» і його структура враховує специфіку викладання «Міфологія» у вищих навчальних закладах IV рівня акредитації.

Нормативний навчальний курсу «Міфологія» покликаний навчити майбутніх етнологів, істориків ознайомити і закріпити знання з української міфології.

*Рекомендовано до друку кафедрою етнології і археології
Факультету історії, політології і міжнародних відносин
Карпатського національного університету імені Василя Стефаника
протокол № 2 від 29.09.2025 року*

*Рекомендовано до друку Вченою радою Факультету історії,
політології і міжнародних відносин
Карпатського національного університету імені Василя Стефаника
протокол № 2 від 29.09.2025 року*

©Костючок П.Л.,
Боян-Гладка С.П., 2025 рік
© Карпатський національний
університет імені Василя
Стефаника, 2025 рік

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
АНОТАЦІЯ ЛЕКЦІЙНОГО КУРСУ.....	9
ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ.....	12
ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ.....	15
ПИТАННЯ ДО КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ.....	19
ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ.....	22
ПРОГРАМОВІ ВИМОГИ ДО ІСПИТУ.....	26
РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА.....	29

ВСТУП

Міфологія як наука та навчальна дисципліна вивчає міфотворчу діяльність свідомості, яка супроводжує всю історію людства, починаючи від первісного суспільства і до сьогодення. Курс акцентує увагу на появі міфу та міфічної свідомості через специфіку різних світових культур, крізь призму сучасності. Міф проявляється у наш час у різних галузях культури, наприклад, телевізійна міфологія. Актуальність курсу обумовлена тією роллю, яку відіграє міфологія на сучасному етапі розвитку суспільства, вивченням підвалин міфологічних систем в європейській культурі, основних її філософських і методологічних концепцій та інтерпретація їх сучасниками. Міфологія виступає в ролі базової матриці, яку можна наповнювати іменами нових героїв нашого часу. Проте сюжет боротьби за справедливість буде зберігатися у всі часи. У нашому повсякденному висловлюванні застосовується чимало міфологічних кліше.

«**Міфологія**» – це наука про міфи як про систему особливих (нерідко фантастичних) уявлень про світ, що виникла на ранніх етапах розвитку культури і виразила особливості образного світобачення від найдавніших форм колективної свідомості аж до новітніх творів сучасного мистецтва.

Навчальна дисципліна “**Міфологія**” передбачає формування теоретичних знань і практичних навиків з дослідження української міфології в руслі сучасних теоретичних підходів історичної науки; ґрунтовне вивчення студентами основних етапів та різноманітних аспектів духовної культури українців Карпатського регіону, її історичних форм та здобутків, цінностей, що творились українським народом. Вивчення запропонованого курсу збагатить студентів необхідними для сучасного фахівця загальнокультурними знаннями, забезпечить сприйняття цілісності культурного простору, сприятиме формуванню національної свідомості. Вивчення курсу в своїй основі спрямований на пізнання та відродження історичної духовної пам’яті, що налічує сотні років. Матимете змогу скласти найповніше уявлення про духовну культуру нашого народу, його міфологію, обрядовості, традиції, фольклору, що сягають тисячоліть. Висока моральність предків, взаємодопомога, і головне,

високопоетичний культ пращурів, шанування свого родоводу – все це гідне наслідування нинішніми поколіннями. Курс зорієнтований на застосування здобувачами отриманих знань, умінь і навичок у майбутній професійній діяльності.

Суттєве значення для оволодіння курсом має практичне ознайомлення з українською міфологією.

Предмет курсу розкриває специфіку існуючих підходів до теорії міфу, зокрема виявлення його природи, особливостей міфологічного мислення, видів та структури міфів, його головних елементів – символу та ритуалу, дозволяє виявити специфіку взаємодії міфу та мистецтва, міфу та релігії, міфу та філософії. Історія існування міфу в культурі розглядається через аналіз первісних міфів, специфіку існування та розвиток міфологічних систем в європейській культурі (на прикладі грецької, римської, кельтської, германоскандинавської та української міфології), особливості функціонування міфів в сучасному суспільстві.

Метою навчальної дисципліни “Міфологія” є ознайомлення студентів із головними теоріями міфу, характеристиками міфологічного мислення та світогляду; особливостями створення та функціонування міфів в сучасній культурі.

Дисципліна «Міфологія» має вирішувати такі головні завдання:

- ознайомити студентів з міфами як найдавнішою формою пізнання світу;
- сприяти перетворенню духовних цінностей, закладених в міфах в індивідуальний досвід студента;
- необхідно прищепити студентам навички самостійного розгляду світоглядних проблем життя, методологічних проблем пізнання та діяльності із залученням понятійного апарату міфології;
- пробудити в студентів інтерес до духовних пошуків та розширення горизонту особистісного світобачення;
- роз'яснювати причини підвищення значущості гуманітарного знання за умов ускладнення міжіндивідуальних стосунків в сучасному суспільстві;

- виховувати в молодих людей повагу до культурної спадщини інших народів; формувати естетичні смаки.

Після закінчення курсу студент повинен володіти:

- Навиками збору, обробки, аналізу та систематизації інформації у сфері теорії та історії міфології;
- Навиками сприйняття та аналізу текстів, прийомами ведення дискусії та полеміки, навиками публічного мовлення
- Навиками критичного аналізу та оцінки сучасних наукових досягнень та результатів діяльності щодо вирішення дослідницьких та практичних завдань, зокрема в міждисциплінарних сферах.

Програмні компетентності та результати навчання

Загальні компетентності:

- Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- Здатність працювати автономно.
- Здатність спілкуватися українською мовою, як усно, так і письмово.
- Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).
- Здатність працювати в міжнародному контексті.
- Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
- Здатність приймати обґрунтовані рішення.

Фахові компетентності:

- Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у закладах фахової передвищої та вищої освіти, наукових установа
- Здатність використовувати сучасні цифрові інструменти і технології для проведення досліджень та професійної діяльності у сфері історії, археології та етнології.
- Усвідомлення принципів академічної доброчесності та норм професійної етики

- Здатність планувати і виконувати наукові дослідження в галузі історії, археології та етнології.
- Здатність використовувати у фаховій діяльності знання гуманітарних та соціальних наук, вміння аналізувати, оцінювати і прогнозувати політичні, економічні, культурні й соціальні події та явища.

Програмні результати навчання

- Застосовувати у професійній діяльності у сфері історії, археології та етнології сучасні цифрові інструменти і технології для пошуку, збереження і оброблення інформації, у тому числі для виконання наукових досліджень і реалізації освітніх та інноваційних проєктів.
- Зрозуміло і недвозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію з питань історії та/або археології до фахівців і нефаківців, зокрема до осіб, які навчаються.
- Здійснювати викладацьку діяльність у закладах вищої освіти на основі сучасних освітніх технологій, а також принципів і практик європейських країн.
- Освітньо-наукова програма :
- Узагальнювати результати власних наукових досліджень і презентувати їх у доповідях, публікаціях державною та іноземною мовами із дотриманням принципів академічної доброчесності та професійної етики.
- Здійснювати аналіз ситуацій з урахуванням історичного контексту та/або історичних передумов.
- Вміти акумулювати та поширювати кращий досвід професійної діяльності, інтегрувати досягнення інших наук для вирішення актуальних проблем історії та археології.

Програма курсу «Міфологія» передбачає проведення лекційних і семінарських занять. Окремий блок питань, необхідних для засвоєння студентом, вноситься на самостійне опрацювання. Основними формами

контроль самостійної роботи є: письмові та усні опитування студентів, проведення контрольної роботи, написання рефератів.

Оволодіння теоретичними основами курсу має неабияке значення для підготовки сучасного висококваліфікованого наукового працівника.

Даний методичний посібник включає:

- основні теми лекційних і практичних занять;
- теми рефератів (презентацій), рекомендованих для написання;
- програмові вимоги до навчального курсу;
- критерії оцінювання знань студентів;
- основні теми самостійної роботи студентів;
- список рекомендованої літератури.

Основні теми лекційних і практичних занять для студентів складені в тій кількості, яка передбачена навантаженням з даного курсу. Під час лекційних занять студентами подається базовий теоретичний матеріал з курсу «Міфологія». Практичні заняття можуть проходити у формі диспутів, колоквіуму, доповідей із повідомленням.

Програмові вимоги містять перелік найосновніших тем, які розкриваються у ході лекційних і практичних занять, або ж виконуються в якості самостійної роботи (реферати, виступи, короткі повідомлення тощо).

Система оцінювання знань студентів передбачає поточний контроль знань, контроль роботи та індивідуальне завдання.

Список рекомендованої літератури включає обов'язковий перелік, а також дозволить краще засвоїти матеріал курсу.

Перелік основних термінів допомагає студентам оволодіти понятійно-категоріальним апаратом курсу.

АНОТАЦІЯ ЛЕКЦІЙНОГО КУРСУ

Тема 1. Проблематика курсу «Міфологія». Загальні поняття етнології. (лекція, 2 год.)

Міфологія як наукова дисципліна: предмет і завдання курсу «Міфологія»; місце міфології в системі гуманітарних наук; міждисциплінарні зв'язки міфології з етнологією, історією, фольклористикою, релігієзнавством. Поняття міфу та його наукові інтерпретації: визначення міфу в сучасній науці; міф як форма світогляду і культурної пам'яті; міфологічне мислення і його особливості. Етнологія як науковий контекст вивчення міфології: етнологія: об'єкт, предмет, основні напрями; роль етнологічних досліджень у реконструкції міфологічних уявлень; традиційна культура як середовище функціонування міфу. Основні поняття етнології, необхідні для курсу «Міфологія»: етнос, етнічна культура, традиція; звичай, обряд, ритуал; світогляд, вірування, міфологічна система. Міф і традиційна культура: взаємозв'язок міфу, ритуалу та обряду; міф як нормативна модель поведінки; трансляція міфологічних уявлень у фольклорі. Методи дослідження міфології: етнографічний та польовий метод; порівняльно-історичний підхід; структурний і семантичний аналіз; значення міждисциплінарних методів. Значення курсу «Міфологія» для фахової підготовки істориків та археологів: міф як джерело до вивчення минулого; використання міфологічних даних в археологічних інтерпретаціях; актуальність міфологічних студій у сучасних гуманітарних дослідженнях.

Тема 2. Теорії міфу. Тракткування міфів в епоху античності та середньовіччя. (лекція, 2 год.)

Поняття міфу та його місце в культурі. Міф як форма світоглядного освоєння дійсності. Античні уявлення про міф. Алегоричні та раціоналістичні тлумачення міфів. Міф у філософських системах Платона та Арістотеля. Середньовічне трактування міфу. Християнська інтерпретація язичницьких міфів

Тема 3. Тракткування міфів в епоху Просвітництва і романтизму. Міфологічні школи XIX – XX століть (лекція, 2 год.)

Рационалістичний підхід до міфу в епоху Просвітництва. Критика міфу як «помилки мислення». Романтизм і реабілітація міфу. Міф як вираз народного духу. Міфологічні школи XIX ст. Порівняльно-історичний підхід. Психоаналітичні та структуралістські концепції XX ст.

Тема 4. Структура міфологічного світогляду. (лекція; 2 год.).

Міфологічний світогляд як цілісна система. Основні структурні компоненти міфології. Просторово-часові уявлення в міфі. Бінарні опозиції в міфологічному мисленні. Сакральне і профанне. Людина і космос у міфологічній картині світу. Міф як модель упорядкування реальності.

Тема 5. Категорії міфів. Космогонічні міфи (лекція; 2 год.).

Класифікація міфів у сучасній науці. Космогонічні міфи як основа міфологічної системи. Міфи про створення світу. Первісний хаос і впорядкований космос. Роль надприродних сил у космогонії. Порівняльний аналіз космогонічних міфів народів світу. Космогонічні уявлення в традиційній культурі українців

Тема 6. Антропогонічні міфи. Героїчна міфологія (лекція; 2 год.).

Антропогонічні міфи: поняття та особливості. Походження людини у міфологічних уявленнях. Людина як творіння богів або космічних сил. Героїчна міфологія та її функції. Образ героя в міфологічних системах. Подвиг, ініціація та жертва. Героїчні міфи в індоєвропейській традиції

Тема 7. Міфи про надприродні істоти. Міфи народів світу про тварин (лекція; 2 год.).

Надприродні істоти у міфологічних системах. Демонологічні образи та їх функції. Духи природи, предки, охоронці. Тварини у міфологічній картині світу. Тотемізм і зооморфні уявлення. Символіка тварин у міфах різних народів. Образи тварин у традиційній міфології українців

Тема 8. Етиологічна міфологія. Потойбіччя (лекція; 2 год.).

Поняття етиологічного міфу. Міфи про походження явищ природи. Походження культурних благ і соціальних норм. Уявлення про потойбічний світ. Структура світу мертвих у міфології. Образи смерті та загробного життя. Потойбіччя в народній традиції українців

РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

У ході поточного контролю здійснюється усне та письмове опитування з тем, передбачених для семінарських занять. Також здійснюється контроль самостійної роботи відповідно до визначеної тематики.

Оцінювання знань та науково-пошукової роботи здобувачів на семінарських заняттях проводиться за 5-ти бальною шкалою. На семінарському занятті діє такий принцип оцінювання:

«відмінно» – здобувач освіти міцно засвоїв теоретичний матеріал, глибоко і всебічно знає зміст навчальної дисципліни, основні положення наукових першоджерел та рекомендованої літератури, логічно мислить і будує відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок;

«добре» – здобувач освіти добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає його; має практичні навички, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного матеріалу;

«задовільно» – здобувач освіти в основному опанував теоретичними знаннями навчальної дисципліни, орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, але непереконливо відповідає, плутає поняття, додаткові питання викликають невпевненість або відсутність стабільних знань; відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє неточності у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою діяльністю;

«незадовільно» – здобувач освіти не опанував навчальний матеріал дисципліни, не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутні наукове мислення, практичні навички не сформовані.

ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Тема 1. Загальні основи міфології (2 год.)

Поняття “міф” та “міфологія”. Міфологічний світогляд. Класифікація міфів. Структура міфів. Загальна характеристика міфології різних країн світу. Джерела та історіографія проблеми. Вивчення запропонованої теми передбачає опанування студентами спеціальною термінологією, вони мають розуміти різницю між міфом та епосом. У студентів повинно сформуватися уявлення про структуру міфів, їх класифікацію тощо. Також студенти повинні ознайомитися з фундаментальними дослідженнями з міфології, знати міфи безпосередньо.

Тема 2. Категорії міфів. Космогонічні міфи (2 год).

Класифікація міфів. Космогонія давніх народів світу: походження всесвіту у віруваннях народів світу; структура космосу. Зоо- і антропоморфні моделі світу; світотворчі стихії в уявленнях народів світу. Студенти повинні ознайомитися з основними критеріями класифікації міфів та запам'ятати їх основні категорії. Також необхідно звернути увагу на одну з найбільш складних груп міфів – космогонічні. Зокрема, необхідно проаналізувати походження космосу, основні світотворчі стихії (воду, землю), порівняти моделі світу в уявленнях різних народів світу.

Тема 3. Теогонічні міфологічні системи (2 год).

Міфи про походження богів: порівняльна характеристика. Міфологічні уявлення про створення землі, неба, небесних світил. Політеїзм в міфологічних системах стародавніх релігій. Теогонія давніх слов'ян. Студенти повинні ознайомитися з основними міфологічними системами щодо походження богів, природних стихій, землі. Води тощо. Студенти повинні розуміти поняття «політеїзм». Також необхідно звернути увагу на теогонію давніх слов'ян (походження богів, їх функції).

Тема 4. Антропогонічні міфи. Героїчна міфологія (2 год).

Міфи про створення людини: спільне та відмінне у міфологічних уявленнях різних народів світу. Сучасні версії походження людини. Міфологія про появу різних соціальних прошарків людства (на прикладі індійського суспільства). Міфологічне тлумачення походження племен, народів, рас. Героїчні міфи народів світу: порівняльна характеристика. Надзвичайно важливо при вивченні міфів та переказів про створення людини звернути увагу на дуалізм матеріального та ідеального. Опановуючи міфологічні системи з запропонованої теми, також потрібно розглянути наукові версії щодо походження людини.

Тема 5. Есхатологічна міфологія (2 год).

Апокаліптичні уявлення в міфах народів світу. Міф про «Останню битву»: спільне та відмінне в міфах народів світу. Вчення про «Страшний суд» в монотеїстичних релігійних системах. Вчення про «кінець світу» чи «Страшний суд» притаманні багатьом міфологічним системам і релігіям. При вивченні цієї теми, необхідно виділити особливості й закономірності у ставленні різних народів світу до явища «кінця світу». Також доречно ознайомитися з міфологією «Останньої битви», в результаті якої будуть знищені як люди так і боги. Студенти повинні розуміти аксіологічні аспекти міфології «останньої битви».

Тема 6. Міфи про надприродні істоти. Міфи народів світу про тварин (2 год).

Класифікація надприродних істот. Міфоантропоніми. Некроміфоніми. Слов'янська демонологія. Культ священних тварин в окремих народів. Перевертні у світовій міфології. Студенти повинні засвоїти, що міфологія надприродних істот межує з анімізмом. Необхідно виділити основні підвиди надприродних істот, визначити поняття «духи», «душі». Студенти мають

ознайомитися з демонологією давніх слов'ян; порівняти уявлення стародавніх народів про тварин та їх роль у їхній міфологічній системі.

Тема 7. Астральні, солярні й лунарні міфи. Календарні міфи (2 год).

Космогонічні уявлення стародавніх народів. Солярний культ у світовій міфології. Міфологічні уявлення про Місяць. Астральні архаїчні міфологічні системи. Сакралізація календаря у стародавніх народів (календарні системи Єгипту, Вавилону, Китаю, Інків, Ацтеків). Астральна міфологія притаманна багатьом міфологічним системам. Студенти повинні звернути увагу на особливості формування солярного культу, культу Місяця, зірок. Важливо звернути увагу на ту обставину, що астральні міфи знаходили реальне матеріальне втілення у складних храмових комплексах, культових спорудах тощо. Студенти повинні засвоїти, що календарна обрядовість та ритуали, пов'язані з первісною аграрною магією.

Тема 8. Етиологічна міфологія. Потойбіччя (2 год).

Міфи народів світу про появу релігії. Міфологічні уявлення про соціальні інститути. Міфи про походження влади. Міфологізація ритуалів і обрядів. Культ мертвих у різних народів світу. Порівняльна характеристика. Потойбічний світ єгиптян, іранців, греків. Ідея безсмертя у міфах різних країн. Поява соціальних інститутів, релігії, влади знайшло своє відображення в міфології. Студенти повинні засвоїти, що етиологія сакралізує соціальну структуру суспільства, владу, соціальні інститути, а поява релігій сприяла міфологізації ритуалів та обрядів, через які здійснювалися контакти з богами.

Питання життя і смерті одне з центральних в міфології народів світу. Уявлення про потойбічний світ, культ померлих, уявлення про праведне і гріховне становлять основну вісь запропонованої теми. Студенти повинні засвоїти вчення про безсмертя душ, проаналізувати уявлення стародавніх народів про плату за праведне та грішне життя, ідею безсмертя.

Самостійна робота студента є основним видом засвоєння навчального матеріалу у вільний від аудиторних занять час. Метою самостійної роботи є вдосконалення навичок і вміння працювати з науковою літературою та джерелами.

Перевірка рівня засвоєння матеріалу самостійно опрацьованих тем здійснюється у вигляді тестового контролю та підготовки індивідуального проєкту.

Індивідуальне завдання – підготовка проєктів (презентацій) на одну із запропонованих тем.

ПЕРЕЛІК ТЕМ ДЛЯ ПРОЕКТУ

1. Космогонічні міфи про створення Всесвіту.
2. Теологічні – міфи про походження богів
3. Міфи про священний шлюб
4. Есхатологічні – міфи про загибель Всесвіту
5. Героїчні міфи
6. Міфи про здобуття людьми культурних навичок
7. Міф про циклічність у природі
8. Боги і герої скандинавської міфології
9. Легенди Давньої Греції
10. Міфи Давньої Греції
11. Грецька демонологія.
12. Головний боги Грецького Олімпу.
13. Міфологічні грецькі герої.
14. Римська міфологічна система.
15. Боги кохання у Греції та Римі.
16. Космогонічна міфологія у слов'ян.
17. Слов'янський язичницький пантеон.
18. Демонологія давніх українців.

19. Архетип світового дерева у космогонічних міфах.
20. Міфологічна основа “Пісні про Нібелунгів”.
21. Помираючі та воскресаючі боги.
22. Міфи Середньовіччя
23. “Рамаяна” – індійський міфологічний епос.
24. Міфологічні уявлення про Місяць
25. Міфи світу про походження та творення людини
26. Космогонічні уявлення у Єгипті
27. Міфологічні образи Ісиди та Осіріса
28. Священні тварини у єгипетській міфології
29. Міфологія Південної Америки
30. Міфологічна система Північної Європи
31. Скандинавська міфологія в “Старшій Едді”
32. Кельтська міфологія.
33. Міфо-поетичні уявлення кельтів.
34. Прояв тваринної символіки у східній міфології.
35. Китайська релігійно-міфологічна система.
36. Корейська міфологія.
37. Бонська міфологія на Тибеті.
38. Дерево життя або Світове дерево
39. Міфи про близнюків.
40. Образ “культурного героя”.
41. Значення числа у міфології.
42. Рослинна символіка у міфологічній системі.
43. Онтологія та есхатологія.
44. Біблійна історія та християнська міфологія.
45. Міфологічне значення “Біблії”.
46. Апокаліптичний твір Книга Даниїла Старого Завіту
47. Об’явлення святого Івана Богослова
48. Потойбічний світ у міфології.

- 49. Колір у християнській міфологічній системі.
- 50. Проблема деміфологізації християнства.

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни. Семестровий контроль рівня знань та успішності студентів відбувається у формі екзамену. Підсумкова оцінка (максимум 100 балів) визначається як сума балів за поточний контроль знань (максимум 50 балів) та результатів екзаменаційної роботи (максимум 50 балів).

Підсумковий бал за поточний контроль знань складається з суми підсумкового балу за семінарські заняття (максимально 20 балів), балу за контрольну роботу (максимально 20 балів) і балу за індивідуальну роботу (максимально 10 балів) та в сукупності становить максимально 50 балів.

Вимоги до письмової роботи. Написання письмової тестової контрольної роботи є обов'язковим для виставлення підсумкової оцінки. У випадку, якщо здобувач не написав контрольну роботу, він вважається таким, що не виконав усіх видів робіт, що передбачаються навчальним планом за семестр з дисципліни.

Контрольна робота включає: 50 тестових питань (по 0,4 бали за кожне питання).

Контрольна робота виконується від руки на семінарському занятті № 9 (денна форма), або не пізніше ніж за 10 днів до початку сесії. Під час дистанційного навчання письмова контрольна робота замінюється на тестову контрольну роботу (50 тестів).

ПИТАННЯ ДО КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Критерії оцінювання ККР

Кожне питання варіанта оцінюється окремо, відповідно до приведених нижче критеріїв.

1. Оцінка „відмінно” виставляється, якщо на питання дана повна, чітка і глибоко аргументована відповідь; робота оформлена акуратно, з дотриманням діючих правил.

2. Оцінка „добре” виставляється, якщо на питання дана в основному повна, чітка і глибока аргументована відповідь, але допущена одна з зазначених нижче помилок:

- неточна характеристика головних положень дисципліни;
- відповідь розкрита в основному вірно, але не досить обґрунтована.

3. Оцінка „задовільно” виставляється, якщо відповідь на питання сформульована в основному вірною але допущена одна з зазначених нижче помилок:

- основні положення дисципліни визначені неточно;
- не приведені категорії й елементи соціокультурного розвитку людства;

4. Оцінка „незадовільно” виставляється, якщо завдання не виконане або допущені грубі помилки.

За сумою балів з усіх питань виставляються такі оцінки:

Менше 11 балів - ”2”

12-16 балів - ”3”

17-20 балів - ”4”

21-23 балів - ”5”

МЕТОДИЧНІ ПОРАДИ

Контрольні роботи спрямовані на виявлення теоретичних знань студентів та вмінь їх адекватно реалізувати.

Мета контрольних робіт – презентація творчо осмисленого самостійного викладу філософської, історичної, культурологічної, мистецтвознавської та

іншої літератури в ракурсі наданих питань.

В процесі розкриття питань доцільне використання цитат, що підтверджують певні думки та положення; дотримання хронологічної послідовності; зазначення персоналії тощо.

ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Відповідно до навчального плану студенти (слухачі) виконують контрольну роботу, що передбачає розвиток навичок самостійного пошуку необхідної інформації, опрацювання та осмислення теоретичного і практичного матеріалу. Вибір теми — довільний.

Контрольна робота виконується на скріплених аркушах паперу формату А4. На титульній сторінці вказуються: назва дисципліни (“Духовна культура населення Карпат”); прізвище, ім’я, по батькові студента, домашня адреса; номер групи. На останній сторінці ставиться дата виконання роботи та підпис студента. Для чіткого і послідовного викладу матеріалу необхідно скласти план контрольної роботи, який має містити такі обов’язкові структурні частини: вступ(обсягом до 2 сторінок), де висвітлюються суть і значення теми; основну частину — розкривається зміст питань з теми, наводяться зауваження; висновки, де підсумовується зібраний матеріал та містяться пропозиції; список використаних джерел, на які даються посилання в тексті.

Контрольна робота оформлюється відповідно до методичних вимог, у встановлений термін подається на перевірку на кафедру. До заліку студент допускається, якщо контрольну роботу оцінено позитивно. У ході написання контрольної роботи студент має використовувати вітчизняні та іноземні інформаційні матеріали, самостійно проводити пошук документальної та фактографічної інформації, здійснювати систематизацію та узагальнення даних, виявляти ключові моменти, використовувати електронну пошту, застосовуючи методи пошуку джерел у мережі Інтернет. За необхідності слід реферувати документи, формуючи власні погляди на явища, події та процеси, базуючись на

знанні граматичних форм.

ТЕМИ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

1. Космогонічні – міфи про створення Всесвіту.
2. Теологічні – міфи про походження богів
3. Міфи про священний шлюб
4. Есхатологічні – міфи про загибель Всесвіту
5. Героїчні міфи
6. Міфи про здобуття людьми культурних навичок
7. Міф про циклічність у природі
8. Боги і герої скандинавської міфології
9. Легенди Давньої Греції
10. Міфи Давньої Греції
11. Міфи Середньовіччя
12. Міфоантропоніми
13. Некроміфоніми
14. Апокаліптичний твір Книга Даниїла Старого Завіту
15. Об'явлення святого Івана Богослова
16. Міфологічні уявлення про Місяць і зорі
17. Міфологічні уявлення про Сонце
18. Потойбічний світ єгиптян, іранців, греків.

ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Шкали оцінювання		
університетська	національна	шкала ЄКТС
90 – 100	відмінно	<i>A</i>
80 – 89	добре	<i>B</i>
70 – 79	добре	<i>C</i>
65 – 69	задовільно	<i>D</i>
60 – 64	задовільно	<i>E</i>
26 – 59	не задовільно	<i>FX</i>
1 – 25	не задовільно	<i>F</i>

Семестровий контроль рівня знань та успішності студентів відбувається у формі екзамену. Підсумкова оцінка (максимум 50 балів) визначається як сума оцінок за поточний контроль знань та результатів складання екзамену.

При поточному контролі оцінюються: систематичність роботи на семінарських заняттях, рівень знань, продемонстрований у відповідях і виступах, знання джерельного та історіографічного матеріалу, активність при обговоренні питань. При виставленні балів за модульний контроль оцінюються: рівень теоретичних знань та практичні навички з тем, включених до залікових завдань, самостійне опрацювання тем, написання реферату, контрольної роботи.

Тестові завдання складені відповідно до обсягу навчального матеріалу, вимог до знань та вмінь студентів, які передбачені робочою програмою з дисципліни «Міфологія складеної відповідно ОПП спеціальностей.

1. Оцінка “відмінно” виставляється, якщо на питання дана повна відповідь, чітка і глибоко аргументована, робота оформлена акуратно, з дотриманням діючих правил.

2. Оцінка „добре” виставляється, якщо на питання дана в основному повна, чітка і глибоко аргументована відповідь, але допущена одна з зазначених нижче помилок:

- неточна характеристика головних положень дисципліни;
- приведена неточна характеристика того чи іншого питання;
- відповідь розкрита в основному вірно, але не досить обґрунтована.

3. Оцінка „задовільно” виставляється, якщо відповідь на питання сформульована в основному вірно, але допущена одна з зазначених помилок:

- основні положення дисципліни визначені неточно;
- не приведені категорії й елементи, що характеризують принципи дисципліни.

4. Оцінка „незадовільно” виставляється, якщо завдання не виконане або допущені грубі помилки.

За сумою балів з усіх питань виставляються такі оцінки:

Від 1/5 до 1/3 кількості балів – „3”

Від 1/3 до 2/3 кількості балів – „4”

Від 2/3 до повного об'єму балів – „5”

Умови допуску до підсумкового контролю. Форма і терміни семестрового контролю визначаються навчальним планом. Здобувач (ка) допускається до підсумкового контролю за умови відпрацювання усіх «заборгованостей» і виконання усіх видів робіт, набору 25 – 50 балів.

Відвідування занять:

Відвідування занять та активна участь у роботі семінарів є обов'язковою умовою. Участь у семінарських заняттях може проходити у таких формах: виступ, опонування, рецензія, участь у дискусії тощо.

Політика курсу передбачає Perezдачу усіх невиконаних завдань в силу запізнень на заняття або пропущених пар без поважних причин. За умови відсутності на лекції чи семінарському занятті, отримання негативної оцінки або ж невчасного виконання індивідуальної роботи визначений день для відпрацювання пропущених аудиторних занять, негативних оцінок та здачі індивідуальних робіт – вівторок, 14.00 год. – 15.00 год.

Пропущене заняття студент може «відпрацювати» у формі, визначеній викладачем та кафедрою. Як правило «відпрацювання» проходить в усній формі, вирішенні тестових завдань тощо. Студент, в якого наявний пропуск без

поважних причин, відпрацьовує заняття і оцінюються на нижчу оцінку (- 50% від відповідної кількості балів), проте студент не обмежений у досягненні конкретного балу і завжди може його отримати за допомогою отримання додаткових завдань.

Обов'язковим для отримання позитивної оцінки є відвідування більш 50% занять та виконання самостійної роботи. Пропуски практичних занять відпрацьовуються наступним чином: опрацювання теми, а також виконання завдання із теми.

Невідповідна поведінка студентом під час заняття розглядається і вважається підставою для зниження оцінки студента та направлення звернення до куратора академічної групи.

Студент може отримати додаткові бали згідно «Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти ДВНЗ “Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника ” (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 212 від 06.04.2021 р.) https://nmv.pnu.edu.ua/wpcontent/uploads/sites/118/2021/04/isinuvannia_nove2.pdf.

Під час занять дозволяється користування мобільним телефоном виключно для навчальних цілей.

Неформальна освіта: Можливість зарахування результатів неформальної освіти регламентується «Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» ([введено в дію наказом ректора № 672 від 24.11.2022 р.](https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf)) <https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf>

Умови допуску до підсумкового контролю. Форма і терміни підсумкового контролю визначаються навчальним планом. Студент(-ка) допускається до підсумкового контролю за умови відпрацювання усіх «заборгованостей» та

набору 25 і більше балів.

Підсумковий контроль. Форма підсумкового контролю – іспит. Семестровий підсумковий контроль проводиться у формі іспиту. Для того, щоб отримати іспит, необхідно виконати всі види роботи не менше 25 балів. Підсумкова оцінка (максимум 100 балів) визначається як сума балів за поточний контроль знань (максимум 50 балів) та результатів екзаменаційної роботи (максимум 50 балів).

Підсумковий бал за поточний контроль знань складається з суми підсумкового балу за семінарські заняття (максимально 20 балів), балу за контрольну роботу (максимально 20 балів) і балу за індивідуальну роботу (максимально 10 балів) та в сукупності становить максимально 50 балів. У сумі становить 100 балів.

Форма здачі екзамену – письмова.

Екзаменаційна робота оцінюється від 1 до 50 балів.

Екзаменаційний білет включає 4 завдання: 3 теоретичних питання (по 10 балів за кожне) та 1 тестове (20 тестів по 1 балу за кожну правильну відповідь).

Розподіл балів за екзаменаційну роботу

Завдання	Кількість балів
Теоретичне	10
Теоретичне	10
Теоретичне	10
Тестове	20 балів

ПРОГРАМОВІ ВИМОГИ ДО КУРСУ «МІФОЛОГІЯ»

1. Проблематика курсу «Міфологія».
2. Загальні поняття міфології.
3. Теорії міфу.
4. Міфологія і сучасні світові релігії.
5. Актуальність міфу у XX ст.
6. Міф, як явище світової і національної культури.
7. Вища і нижча міфологія.
8. Синкретизм міфу.
9. Міфологія як наука.
10. Культурологічна, етнографічна, філологічна і філософська теорії міфу
11. Трактатування міфів в епоху античності.
12. Міфологія в епоху Середньовіччя.
13. Міфологія епоха Просвітництва і романтизму.
14. Школи і напрямки вивчення міфу в XIX-XX ст.
15. Структура міфологічного світогляду.
16. Космогонічні міфи народів світу.
17. Етиологічні міфи народів світу
18. Міфи народів світу про появу релігії.
19. Міфологічні уявлення про соціальні інститути. Міфи про походження влади.
20. Міфологічні тлумачення появи природних і культурних особливостей: порівняльна характеристика.
21. Міфологізація ритуалів і обрядів.
22. Астральні, солярні й лунарні міфи.
23. Космогонічні уявлення стародавніх народів.
24. Солярний культ у світовій міфології.
25. Міфологічні уявлення про Місяць.
26. Астральні архаїчні міфологічні системи.
27. Теогонічна міфологія.
28. Міфи про походження богів: порівняльна характеристика.

29. Міфологічні уявлення про створення землі, неба, небесних світил.
30. Політеїзм в міфологічних системах стародавніх релігій.
31. Теогонія давніх слов'ян.
32. Антропогонічні міфи. Героїчна міфологія.
33. Міфи про створення людини: спільне та відмінне у міфологічних уявленнях різних народів світу.
34. Сучасні версії походження людини.
35. Міфологія про появу різних соціальних прошарків людства (на прикладі індійського суспільства).
36. Міфологічне тлумачення походження племен, народів, рас.
37. Героїчні міфи народів світу: порівняльна характеристика.
38. Міфи про надприродні істоти. Демонологія.
39. Класифікація надприродних істот.
40. Міфоантропоніми.
41. Некроміфоніми.
42. Слов'янська демонологія.
43. Етнологічна міфологія про походження ландшафтних об'єктів.
44. Календарні міфи про природні й господарські цикли.
45. Первісна аграрна магія та архаїчні уявлення про циклічність часу.
46. Сакралізація календаря у стародавніх народів (календарні системи Єгипту, Вавилону, Китаю, Інків, Ацтеків).
47. Міфологізація календарної обрядовості.
48. Календарна обрядовість давньослов'янської міфології.
49. Смерть та потойбічне життя в уяві стародавніх народів.
50. Міфи народів світу про тварин.
51. Культ священних тварин в окремих народів.
52. Образи тварин в зображенні стародавніх богів.
53. Перевертні у світовій міфології.
54. Причини появи та поширення містичних страхів перед окремими тваринами у різних народів світу.

- 55. Есхатологічна міфологія.
- 56. Апокаліптичні уявлення в міфах народів світу.
- 57. Міф про «Останню битву»: спільне та відмінне в міфах народів світу.
- 58. Вчення про «Страшний суд» в монотеїстичних релігійних системах.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література:

1. Леві-Строс К. Структурна антропологія. К.: Основи, 2000.
2. Юнг К. Архетипи колективного несвідомого...//Зарубіжна філософія ХХ ст. Львів, 1993.
4. Фройд З. Тотем і табу. Харків: Фоліо, 2019. 272
5. Дарморіз Оксана Д 20 Міфологія : навч. посібник. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2010. 248 с.
- Дюркгайм Е. Первісні форми релігійного життя. К., 2004
6. Усов Д. В. Міфологізація свідомості в сучасному суспільстві // Актуальні філософські та культурологічні проблеми сучасності. К.: Знання, 1998.
7. Кун М. А. Легенди і міфи Стародавньої Греції. Тернопіль, 1993.
8. Міфи стародавніх українців, греків, римлян. Одеса «Маяк», Редакція «Ріно», 1995.
9. Мусієнко М. С. Древній Рим і його культура. К., 1999.
10. Галанічев І. М. Міфи Стародавнього Риму. К., 1989.
11. Смик К. І. та ін. Стародавній Рим і Греція. К., 2000
12. Гесіод. Теогонія / переклад І. Франка // Франко, І. Зібрання творів. Київ, 1977, Т. 8, С. 314 — 342.
13. Геродот. Історії / переклад з А. Білецького. Київ: Наукова думка, 1993.
14. Булашев Григорій. Український народ у своїх легендах, релігійних поглядах та віруваннях. Київ, 1992.
15. Українські міфи, демонологія, легенди. Київ, 1992.
16. Napiórkowski M. Mitologia współczesna. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN, 2018. 382 s.
17. Kuĝutjak, Mykola. Kamena svetišta ukrajinskih Karpata / prijevodi s ukrajinskoga. Priredili Jevgenij Paščenko i Tetyana Fuderer. Zagreb : Katedra za ukrajinski jezik i kniževnost Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, 2018. 188 p.

18. Кугутяк М.В. Бубнище. Скельне святилище Великої богині в Карпатах. Івано-Франківськ : Манускрипт-Львів, 2015. 144 с.
19. Кугутяк М.В. Стародавні храми на священних вершинах Косівщини. Косів : Писаний Камінь, 2012. 134 с.
20. Кугутяк М. Скельні святилища Сокільських вершин. Івано-Франківськ : Лілея-НВ, 2008. 127 с.
21. Кугутяк М.В. Терношорське скельне святилище в Карпатах. Івано-Франківськ : Лілея-НВ, 2007. 71 с.
22. Старожитності Гуцульщини. Джерела з етнічної історії населення Українських Карпат : каталог пам'яток історії та культури : у 2 т. / ред. кол : М. Волощук, І. Кочкін, М. Кугутяк, П. Сіреджук, Б. Томенчук, Б. Хруслов. Івано-Франківськ : Манускрипт-Львів, 2011. Т. 1 : Сакральна спадщина Гуцульщини. 447 с.
23. Міфологія: навч.-метод. посібник /Автор-упорядник Ірина Скакальська. Кременець, 2014. 258 с.
24. Брильов Д. В. Релігієзнавство. Навчальний посібник. Київ, 2018. 328 с.
25. Альгірдас Юлюса Греймас «Про богів та людей» та «У пошуках народної пам'яті». Київ, 2018. 464 с.
26. Лисюк Н.А. Сутність міфу та його функції. К.: вид-во Укр. Фітосоціологічного центру, 2003.
27. Кун М. А. Легенди і міфи Стародавньої Греції / М. А. Кун. Тернопіль, 1993. 416 с.
28. Забашта Р. Скульптура слов'ян-язичників і художня традиція античного світу (до проблеми історико-культурної сув'язі) / Р. Забашта // Студії мистецтвознавчі. 2009. № 3. С. 20–40.
29. Рик С. Педагогічна міфологія в українському освітньому просторі // Рідна школа. 2012. № 11. С. 10–18.
30. Ситенька В. Міф і міфологія: Відмінність міфу від казки // Зарубіжна література. 2009. № 3031.
31. Словник античної міфології. К., 1985. 235 с.

32. Войтович В. М. Українська міфологія. К., 2005. 663 с.
33. Давидюк В. Ф. Первісна міфологія українського фольклору. Луцьк, 2007. 320 с.
34. Зарудний Є. О. Усі міфи / Є. О. Зарудний. Х., 2007. 351 с.
35. Білецький А. Міфи далекого Сходу / А. Білецький. К., 2004. 218 с.
36. Криластий тінь. Міфи Давньої Греції. К., 1983. 207 с.
37. Знойко О. П. Міфи Київської землі та події стародавні. К., 2004. 335 с.

Допоміжна література

1. Дюркгейм Е. Первісні форми релігійного життя. Тотемна система в Австралії. К., 2012.
2. Камю А. Міф про Сизіфа // Камю А. Вибр.твори: В 3 т. Харків, 1997. Т.
3. Лисюк Н.А. Сутність міфу та його функції. К.: вид-во Укр. Фітосоціологічного центру, 2003.
4. Лубський В.І., Лубська М.В. Історія релігій: Підручник. К., 2004.
5. Моця О.П. Київська Русь: Від язичництва до християнства /О. П. Моця, В.М. Ричка. Київ: Глобус, 1996.
6. Черній А. М. Релігієзнавство / А. М. Черній. К., 2005. 26. Релігієзнавчий словник. К., 1996.
7. Релігієзнавство: Навчальний посібник / М. Рибачук. К., 1997.
8. Крижанівський О. Історія Стародавнього Сходу / О. Крижанівський. К., 2000.
9. Історія світової культури: Навчальний посібник / Кер. авт. колективу Левчук Л. – К., 1999.
10. Світ, людина, суспільство. Хрестоматія / Упор. Арцишевська І. К., 1997.
11. Скуратівський В. Місяцелік. К.,1993. 33. Історія релігії в Україні: У 10 т. (Редкол.: А. Колодний (голова) та ін. К., 1996. Т. 1.
12. Грушевський М. З історії релігійної думки на Україні /М. Грушевський. К.: Освіта, 1992.

13. Плачинда С.П. Словник давньоукраїнської міфології: К.: Укр. письменник, 1993

Інформаційні ресурси

14. РІД і ВІРА. <https://www.ridivira.com/uk/literature/knygy/mify-davnikh-slovian>

15. Офіційномуий веб-сайт Об'єднання Синів і Дочок. Рідна українська національна віра. Режим доступу: <http://runvira.com.ua/uk/>

16. Електронна бібліотека Інституту журналістики: <http://journlib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=1455>

17. ВСВІТІ: <http://vsviti.com.ua/interesting/63526>

18. Національна бібліотека України ім. В. Вернадського <http://www.nbuv.gov.ua/node/5353>

19. Львівський музей історії релігій <https://www.karpaty.info/ua/uk/lv/lw/lviv/museums/religion/>

20. Українська релігієзнавча енциклопедія <https://ure-online.info/encyclopedia/svitovi-religiyi/>